
Veiste haigustest teadlase pilgu läbi

Veiselihakonverents 2017

Arvo Viltrop
Veterinaarepidemioloogia professor
Eesti Maaülikool

Teemad

- Esilekerkivad haigused, millel potentsiaal levida üle riigipiiride
- Meie ees seisvad väljakutsed ja lahendused

■ **Esilekerkivad haigused –**

- päris uued, varem tundmatud haigused
- piirkonnas uued haigused
- varem piirkonna tuntud, kuid pikemat aega mitte esinenud haigused

Esilekerkivad veisehaigused

■ Esilekerkivad haigused –

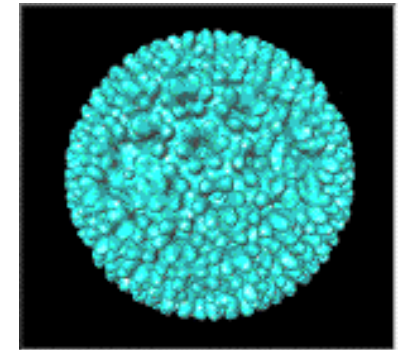
- päris uued, varem tundmatud haigused
- piirkonnas uued haigused
- varem piirkonnas tuntud, kuid pikemat aega mitte esinenud haigused

- BSE (1986)
- Vasikate veritsus-sündroom (2007)
  - veiste neonataal-pantsütopeenia
- Schmallerberg (2011)

- Eestis
  - Sinikeel (lammaste katarraalne palavik) (vaktsiiniviiruse levik 2012)
- Euroopas
  - Veiste nodulaarne dermatiit (*Lumpy skin disease*) (2017)

- Potentsiaalsed ohustajad:
  - Suu- ja sõrataud
  - Siberi katk
  - Veiste tuberkuloos

Lammaste katarraalne palavik ehk sinikeel

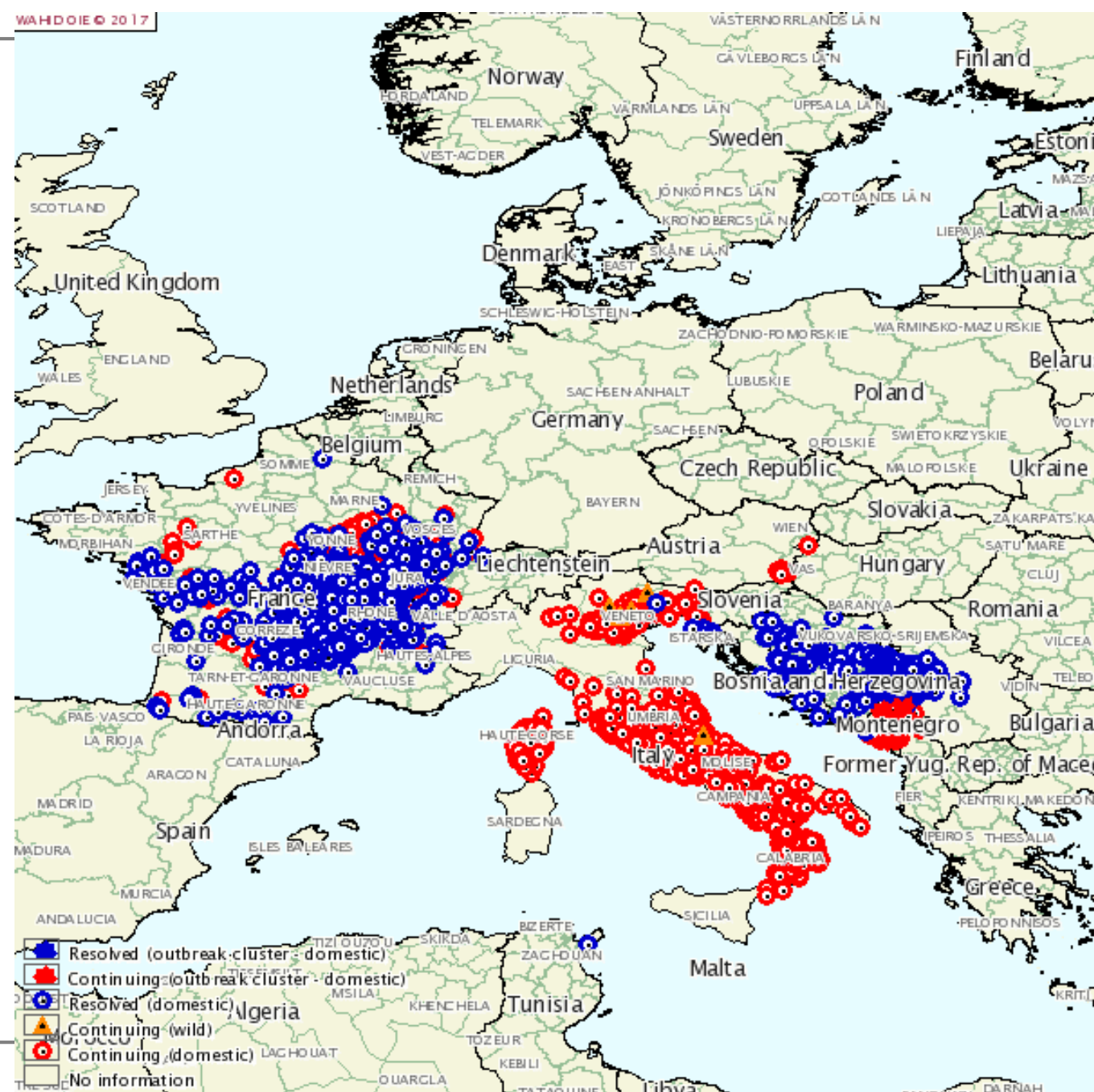
- Tekitaja: *Reoviridae* sugukonna
- *Orbivirus* perekonna RNA- viirus
- 24 serotüüpi
  - ristuvat immuunsust ei tekita
- Levib peamiselt siirutajate vahendusel
  - Habesääsk (kihulane)- *Culicoides* perekond

Culicoides imicola, peamine Afro-Asia sinikeele siirutaja Vahemere piirkonnas
Foto: EID/Bruno Matthieu

Esilekerkivad veisehaigused

- Siirutajatega levivad nakkused
  - Sinikeel (2016-2017)
    - BT8 - Prantsusmaal
    - BT4- Austria, Sloveenia, Itaalia

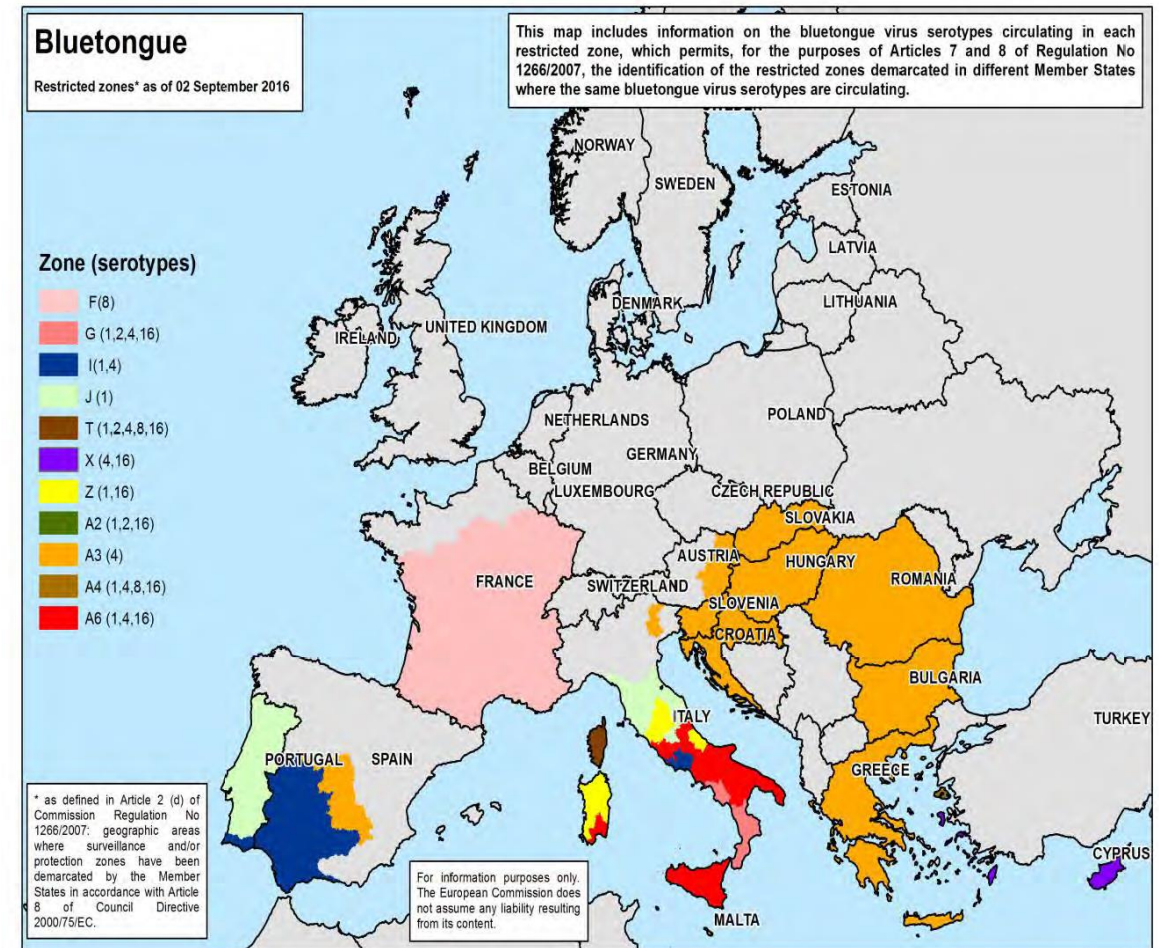

Esilekerkivad veisehaigused

- Siirutajatega levivad nakkused
  - Sinikeel
    - 2016 kitsendustega tsoonid

Veiste nodulaarne dermatiit

- ❖ *Capripoxvirus* *Poxviridae* suguk. DNA viirus
- ❖ Vastuvõtlikud liigid: Veised (Pühvlid, ulukmäletsejad)
- ❖ Senine leviala: Aafrika (keskosa), (Lähis-Ida, Kesk-Aasia?)

- ❖ Siirutajateks – mitmesugused verdimevad putukad ja puugid

- ❖ 2013-2014 epideemia Lähis-Ida maades
- ❖ 2013 Albaania
- ❖ 2014 Küpros
- ❖ 2015 Kreeka, Bulgaaria, Makedoonia jne.

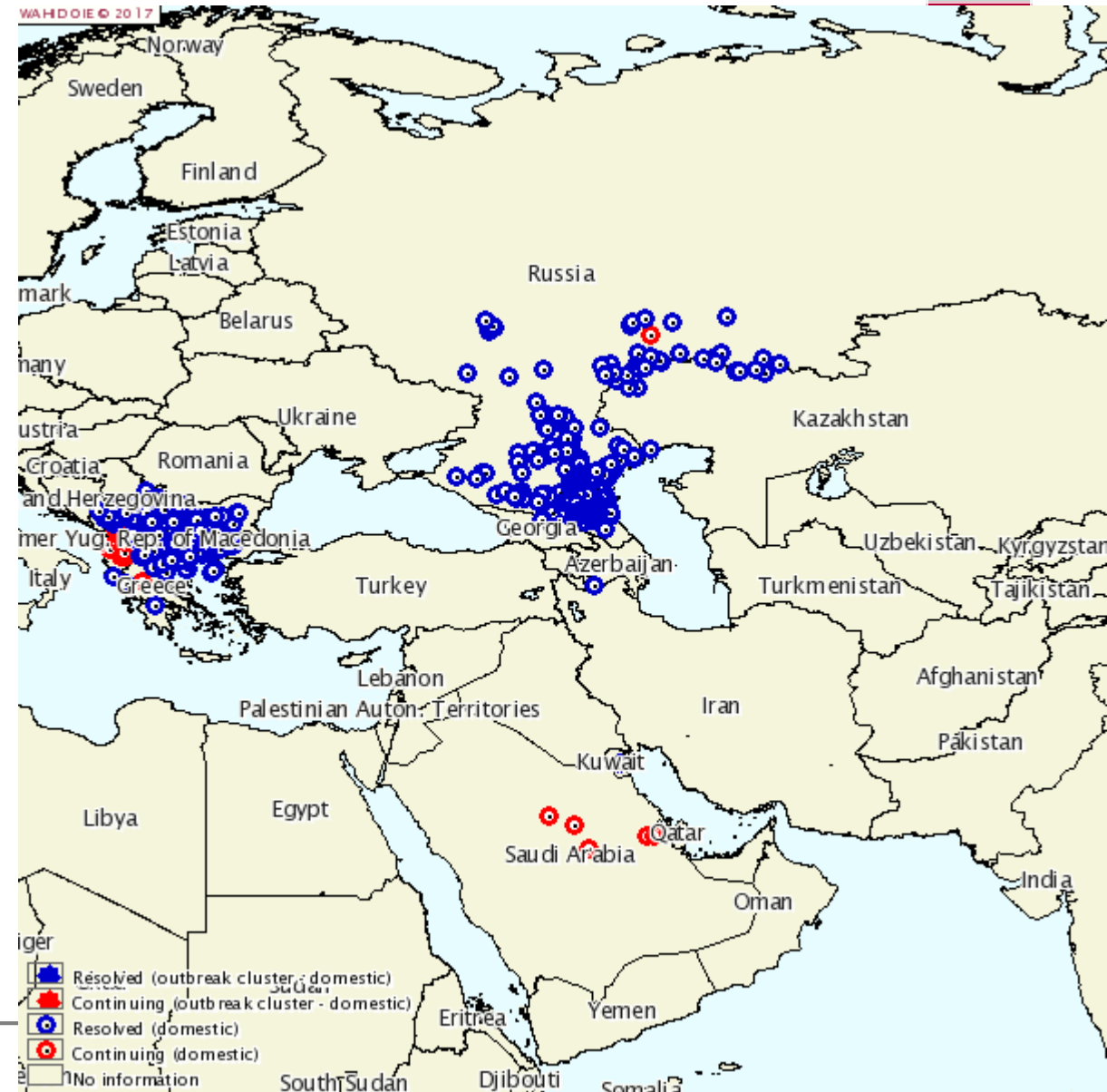

Esilekerkivad veisehaigused

- Siirutajatega levivad nakkused
  - Nodulaarne dermatiit 2016-2017
- Olemas efektiivne vaktsiin

Suu ja sõrataud

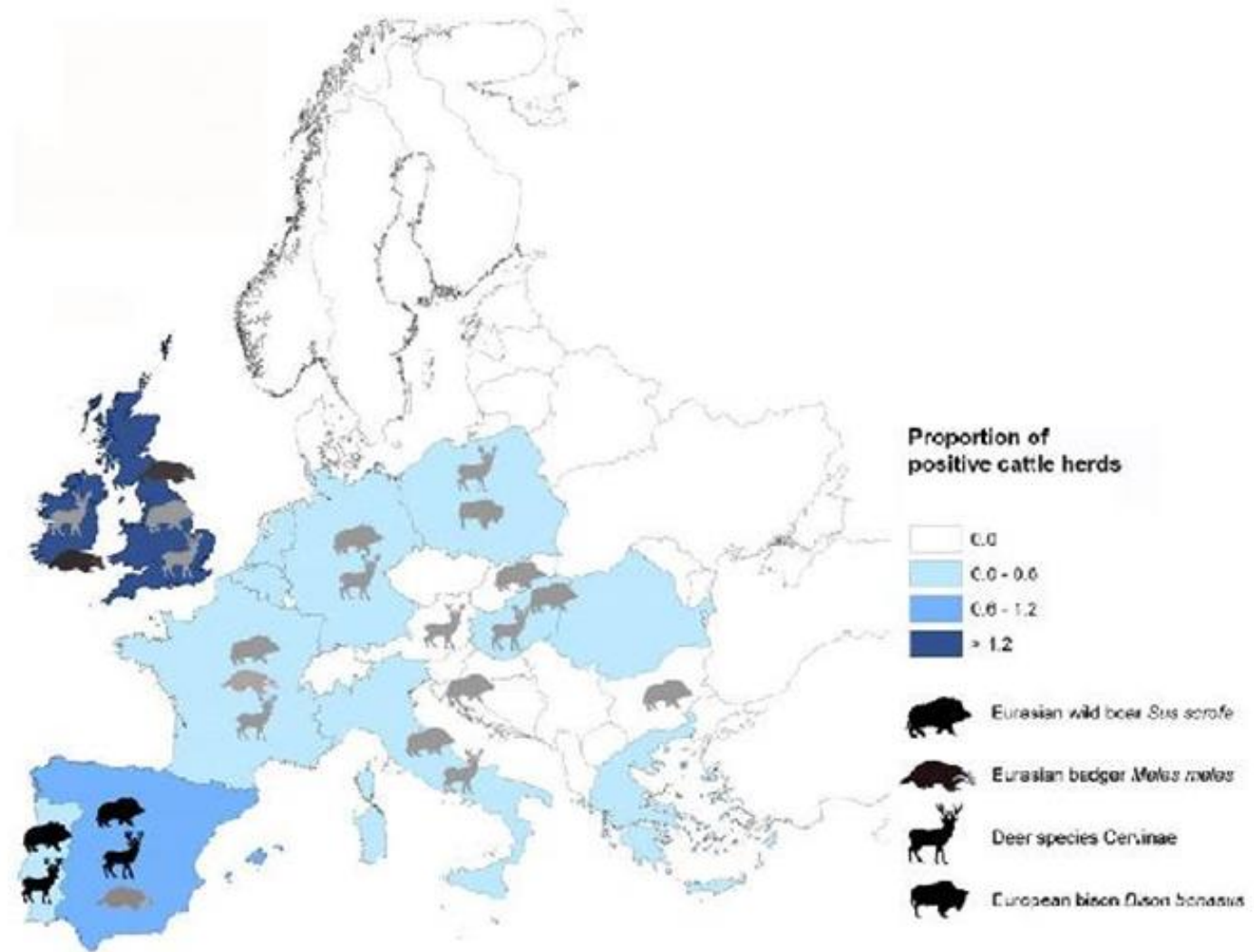
- *Aphthovirus Picornaviridae* sugukonnast, RNA viirus
    - 7 peamist serotüüpi: O,A,C, SAT 1,2,3, Asia
  - **Vastuvõtlikud liigid**
    - Kodu ja mets sõralised perekondadest Bo, Ov, Cap, Su
    - Aga ka: Siil, vööloom, nutria, kapibaara, rotid ja hiired ning elevant
-

SST puhangud 2016-2017

Veiste tuberkuloos

- Tekitaja *Mycobacterium bovis*
- EL reguleerib TB tõrjet vaid veistel
  - On Euroopas looduskoldeline
    - mägrad
    - metssead
    - hirvlased

- Siirutajatega levivad ja looduskoldelised nakkused
  - väga raske tõrjuda
    - Sinikeel –
      - vaktsiinide efektiivsus?
    - Nodulaarne dermatiit –
      - efektiivne vaktsiin olemas – epideemia laienedes kättesaadavus ?
    - Veiste tuberkuloos –
      - Lammaste, kitsede, hirvlaste, kaamellaste ja metsloomade sisseveol TB kontroll puudub
      - TB metssigadel – Slovakiast

- Suu- ja sõrataud
  - Väga nakkav - kiire levik
  - Puhangu korral – tõrje väga ressursimahukas
  - Korjuste kõrvaldamine suurte karjade tabandumisel
    - 100 lehma – ca 70 tonni

- Ennetamine
  - Loomade impordil ei piisa ainult EL reeglite täitmisest
  - Loomapidajal suur omavastutus
    - Koostöö teiste looma liikide pidajatega (TB)
- Töötavad kriisiplaanid
  - Mida on võimalik ette näha, seda saab planeerida
- Majanduslik tugi kahju kannatajatele

Täna tähelepanu eest!